

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

1. א. פתיחה.....
2. ב. והלכתא משיפוי כובע ולמטה כשרה והיינו דשייר בחימי.....
3. ג. שהגרים שלישי ושחט שני שלישי ... מידי דהוה אחצי קנה פגום ... הכא לאו מקום שחיטה אבל שחט שני שלישי והגרים שלישי דברי הכל כשרה ... הגרים שלישי ושחט שלישי והגרים שלישי ... מריפה ... שחט שלישי והגרים שלישי ושחט שלישי ... כשרה לבוש יורה דעה סימן כד.....
4. ד. שחיטה העשויה כמסרק כשרה ... במקום שחיטה.....
5. ה. שחט במקום נקב מהו א"ל שחיטתו כשרה שחט ופגע בו נקב ... מכדי משחט שחיט מה לי במקום נקב מה לי פגע בו נקב.....
6. ו. השוחט מן הצדדין שחיטתו כשרה.....
7. ז. המולק מן הצדדין מליקתו פסולה.....
- 10.

דף יט.

א. פתיחה

הגרגרת עשויה¹ טבעות טבעות מראשה לסופה, וקרום בתוך הטבעת מכסה אותה מבפנים. בין כל חוליא וחוליא טבעת וטבעת חוליא אחת קטנה משתיהן ורכה, והיא נקראת בר חוליא.

כל הטבעות חוץ מהעליונה אינן מקיפות את כל הקנה אלא את רובו, שאינן טבעות שלמות וגמורות, אלא רצועת בשר כעין קרום חזק הולכת לארכו של קנה אחורי הגרגרת לצד העורף ומחברת ראשי הטבעות, שבה מתאחזים ראשי העיגולים מכאן ומכאן, ואין עובי העיגולים נכנס לתוך אותה רצועה. דופן הקנה עב מלמעלה ולצד הצואר אינו אלא קרום דק², היינו שלצד העור הוא עב ולצד המפרקת הוא דק.

¹ מאירי חולין יח א. ועיי רמב"ם שחיטה פ"ג הכ"ה: כל הקנה חוליות חוליות הוא
² רש"י להלן מד: ד"ה רוב עוביה ועיין ש"ך יו"ד לא א ושפ"ד שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הטבעת העליונה, לצד הראש, מקפת את כל הקנה, והיא טבעת גמורה, ורחבה יותר מן האחרות³. טבעת זו, בניגוד לשאר הטבעות, היא דקה יותר לצד עור בית השחיטה אף על פי שהיא עבה שם יותר משאר הטבעות ועבה יותר לצד המפרקת.

בעוף אין טבעת גדולה, וכל הטבעות שוות שמקיפות את כל הקנה, אלא שלצד המפרקת הטבעות דקות יותר מצד העור⁴.

למעלה מטבעת הראשונה כלפי הפה יש עיגול אחר והוא סחוס לבן ככובע בצורת משולש, למעלה מן הקנה, ומאמצעיתו ולמעלה מתאלכסן ונעשה מחודד בראשו כעין קולמוס, ונקרא שיפוי כובע, ופתח של קנה כעלה הדס, והוא לשון בשר מונח עליו ונאחז בחדוד זה לסתום הקנה בשעה שהיא אוכלת ונפתח כשיוצא הקול.

וכמין שני חטים מונחים על הכובע בסוף השיפוי כלפי הגוף והם כשני גרעינים של בשר עשויים כמו פולים ונמשכים בתוך הקנה ביותר מכדי שיעור השיפוי ומתפשטים בתחום הכובע.

כשהבהמה אוכלת והולכת שחוח, החטים הם בתוך הטבעת הגדולה ונכפפים לתוכה, אבל כשפושטת הצואר בעת שחיטה כסדר הנשחטים, מושכת החטים למעלה לצד שיפוי הכובע ולצד הראש ואז הם למעלה מהטבעת.

ב. והלכתא משיפוי כובע ולמטה כשרה והיינו דשייר בחיטי

קיימא לן הלכה למשה מסיני⁵ שמקום השחיטה בצואר⁶, והוא שישהו הסומנים כלומר קנה וישט. ומקומה בקנה לצד הראש בין בבהמה וחיה בין בעוף, הוא משיפוי כובע ולמטה והוא קודם שיתחיל הכובע לשפע ולעלות⁷.

³ דעת תורה סי' כ ס"ק א

⁴ זבח שמואל סי' ג ואהל יצחק סי' ב ומנחת הזבח כלל יב עשרון ס"ק ה תב"ש סי' כא ס"ק ג, ועי' מנחת הזבח מהדו"ת סי' כא ס"ק ב

⁵ שו"ע ונו"כ יו"ד כ א

⁶ וכ' בפרמ"ג בפתיחה להלכות שחיטה וז"ל טעם מצוה זו של שחיטה מן הצואר הביא הא"ר בשם ס' החינוך דרוב דם יוצא מצוואר כדי שיצא הדם וכו' אמנם כבר כ' הפוסקים שאין ליתן טעם על שום מצוה וכן הוא בהלכות שחיטה ואף שבקצת ספרים נמצאים טעמים אין להשגיח עליהם עכ"ל.

⁷ ז"ל כל בו בשם הרב הברצלוני ענין שיפוי כובע הוא שע"פ הטבעת הגדולה יש שם בשר ופי הבשר עשוי חטים ועל אותן חטים כיסוי שדומה לעלה של הדס ועליה עצם אחד מטבעת הגדולה ומכסה סביב זה הבשר כמו כובע ובאמצע זה העצם יש שיפוי אחד בנוף העצם ונקרא שיפוי כובע ואמרו רבנן משיפוי כובע ולמטה כשירה שהוא כמו אצבע למעלה מטבעת הגדולה עכ"ל. ט"ז שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בסוף הקנה למעלה יש בתוך⁸ הטבעת הגדולה⁹ שני גרגרים כמו בשר ונקראים חיטים¹⁰, ואם שחט בתוך החיטים ושייר מהם כל שהוא למעלה לצד הראש כשירה¹¹, שהרי שחט משיפוי כובע ולמטה.

וכל זה בדיעבד, אבל לכתחלה יזהר שישחוט גם למטה מטבעת הגדולה, ואין צריך לומר שיזהר לשחוט למטה משני הגרגרים האלו, שלא יגע בהם כלל אלא יניחם כולם לצד הראש. וי"א שאין להכשיר למעלה מטבעת הגדולה, וכן עיקר ויש להקל בהפסד מרובה¹².

⁸ כרתי שם א' עתב"ש ס"ק ד' ושמ"ח סעי' ב' שכ' דמ"ש בשי"ע בתוך הוא לאו דוקא אלא דר"ל שלמעלה בקנה יש טבעת גדולה ולמעלה ממנה יש שני גרגרים כעין חטים ובסיום החטין למעלה מתחיל הקנה לשפע ולהתקצר ככובע על הראש ואם שחט והשאיר משהו מהחטין ולמעלה ה"ז למטה משיפוי כובע אבל אינו ר"ל החטין הן בתוך הטבעת הגדולה עיין שם ועי' בהגהות אמרי ברוך על השי"ך ס"ק א' שכ' דמ"ש במחבר טבעת הגדולה היינו העצם שלמעלה מן הקנה ונקרא ג"כ טבעת הגדולה אבל אין זה הטבעת הגדולה שבקנה כי הוא למעלה ממנו עיין שם ועי' בס' בית דוד על המשניות ובס' שושנים לדוד על המשניות חולין פרק א' משנה ג' מה שכתבו באריכות בזה

⁹ דרכי תשובה שם כ' בבית אברהם בש"ז ס"ק א' דמ"ש נקראת גדולה על שם שהיא עליונה לכל הטבעות שאין טבעת למעלה הימנה וגם נשתנה מכל הטבעות שכולן אינם שלימות רק שיש להם קצת בשר בסופן אצל הוושט המחבר ראשי הטבעות וזאת היא שלימה ותם ומקיף את חלל הקנה עיין שם (ועי' פירש"י חולין דף י"ח ע"ב בד"ה השוחט ובר"ה ר' יוסי) ועי' מנה"כ כלל י"ב בעשרון ס"ק ב' מ"ש בזה וכי שיש עוד כמה שינויים בין טבעת זו לשאר הטבעות וכי שם בס"ק ה' דכל זה הוא רק בבהמה וחי' אבל העוף אין לו טבעת הגדולה דכל הטבעות שוין הן שמקיפין את כל הקנה עיין שם:

¹⁰ עי' בשו"ת זקן אהרן סי' קצ"ד שנסתפק אם החטין שאמרו הם כדמות שני שקדים קטנים שבראש הקנה והם הנראין בחוץ או אם הם חטים אחרים בתוך הקנה חוץ מאלו הב' הנראים כפי הטבעת עיין שם ועי' במ"ז ס"ק א' שכ' מהכנה"ג דענין חטין הללו אין אנו בקיאים וחפשנו וחקרנו מבודקים בקיאים ואמרו שלא הגיעו עד תכלית עכ"ל ועי' בס' ערך השלחן הנדפס מחדש בהידושו לסי' זה שכ' בזה וז"ל ולבאר הענין תדע דבראש הקנה והוא השיפוע כובע אשר ממעל לטבעת הגדולה נמצאים ג' חלקים תנוביים קטנים דהיינו ב' תנובים יוצאים מפנימיותה של הטבעת הגדולה מב' צדי' למעלה לצד הלשון מחוברים ע"י עור וטבעת הגדולה בפנימיותה ונמצאים בהם וורידין שונים והם ב' הגרגרים שזכר המחבר הנקראים חטים [ארי"ט האנא"י דע"ש] או [גוטטאלע"ש] ועליהם מלמעלה קבוע עור כמו תנוב בסוף הלשון סמוך לתורבין הוושט רחב בצד היבורו לטבעת הגדולה ובצדו השני הולך וחד ככף והוא עלה של הדם שזכר הט"ז עכ"ל.

¹¹ דהך שיעור של טבעת הגדולה הוא להרחקה מחמת חשש תקלה ובהפסד מרובה יש (להקל) ע"כ. ט"ז ב

¹² בש"ך שם ודעת מהרי"ו נראה שלא להכשיר למעלה מטבעת הגדולה וכ"כ מהרי"ל וכן הוא בהגהות מהרי"ו וכ"כ האגור ע"ש שחיטת אשכנזים ושכן ראה נוהג מורו אביו ז"ל וכ"כ מהרש"ל בהגהותיו לשחיטת שאין אנו נוהגים להכשיר כלל למעלה מטבעת הגדולה מחמת חשש תקלות וכן הוא בשחיטות האחרונים ואף על פי שבב"ח תמה דהלא מבואר בפ"ק דחולין דכשר ולפע"ד דיצא להם כן מעובדא דמוגרמת בפ' הנוול (דף צ"ט ע"ב) משמע שם דמפני ע"ה יש להחמיר שלא להכשיר למעלה מטבעת הגדולה וכדאיתא בתוס' שם ע"ש מיהו מסיק בב"ח דבמקום הפסד מרובה וכה"ג יש לפסוק כמ"ש המחבר וכן פסק מהרש"ל בשחיטות:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אם לא שייר מהם כלום לצד הראש אלא שחט למעלה מהם הרי זו מוגרמת
ופסולה,

למטה בקנה בבהמה וחיה מקום השחיטה הוא, עד מקום שמגיע ראש כנף האונה
העליונה בצד שמאל¹³, כי היא עולה למעלה מן אונה ימנית כשנפחין אותה ועולה
למעלה, וסימנם בחוץ הוא כל אורך הצואר כשתמשוך הבהמה צוארה לרעות
כדרכה, ולא שתאנוס עצמה לפשוט צוארה יותר ממה שרגילה לעשות כשהיא רועה
בריוח מבלי אונס, ואף על פי שהקנה יורד עוד משם ולמטה עד הריאה, הלכה למשה
מסיני הוא ששם אינו מקום שחיטה, הלכך אם אנס ומשך הקנה למעלה ושחטו שם
שחיטתו פסולה¹⁴, ובעוף מקום שחיטה בקנה עד הגוף.

ולהלן יבואר שאנו אין בקיאיין כל כך בשיעורין, לפיכך קיימא לן דמצות שחיטה
לכתחילה הוא לשחוט באמצע הצואר.

ויש נוהגין¹⁵ לכפוף אוזן הבהמה או החיה לנגד הצוואר, ובמקום סיומו שם שוחטין,
ובמקום שנהגו כן אין לבטל מנהגן.

**ג. שהגרים שלישי ושחט שני שלישי ... מידי דהוה אחצי קנה
פגום ... הכא לאו מקום שחיטה אבל שחט שני שלישי
והגרים שלישי דברי הכל כשרה ... הגרים שלישי ושחט
שלישי והגרים שלישי ... טריפה ... שחט שלישי והגרים
שלישי ושחט שלישי ... כשרה לבוש יורה דעה סימן כד**

הגרמה היא מחמשת הדברים הפוסלים בשחיטה הלכה למשה מסיני
כיצד¹⁶, ששחט שלא במקום שחיטה, ולשון הגרמה הוא לשון הכרעה, כלומר
שהכריע ידו בסכין לצאת חוץ ממקום הכשר שחיטה, כגון בקנה שמקום
שחיטה בו היא משיפוע כובע ולמטה כנוצר אם שחט למעלה ממנו, או

¹³ ש"ך (ס"ק ב') ופר"ח (ס"ק ג') בשם הגהות מיימוני דפוס קושטא פ"א ה"ז הובא בב"י כ"ו ע"א ד"ה ומ"ש רבינו
עד

¹⁴ והרי זה ספק נבילה (רמב"ם פ"א ה"ח), ואם אנסה אדם נראה מרמב"ם (שם) דגם כן ספק, ופר"ח (ס"ק ד')
כתב ודאי.

¹⁵ שמה א שם

¹⁶ שו"ע ונו"כ כד יב יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שהתחיל לשחוט במקום שחיטה ושחט מעט והטה הסכין חוץ למקום שחיטה וגמרה שם, זהו הגרמה ושחיטתו פסולה.

אבל אם שחט הרוב במקומו והטה כלפי מעלה לצד הראש וגמרה שם כשירה¹⁷, אולם יש לזהר לכתחלה שלא לעשותו.

מה שמכשירים בשחט הרוב בגרירת, דווקא ששחט רוב חלל הקנה שבפנים מהגרירת, אבל אם לא שחט רוב הקנה שבפנים אף על גב ששחט רוב הטבעת אינו מועיל, שהטבעת אינם מקיפים כל הקנה ואפשר שישחט רוב הטבעת ועדיין רוב הקנה אינו שחוט, חוץ מטבעת העליונה שהיא מקפת כל הקנה ובשחיטת רובו הוי גם כן רוב הקנה וכשרה.

ודווקא¹⁸ ששחט הרוב¹⁹ ואחר כך הגרים, אבל שחט שלישי והגרים שלישי ושחט שלישי, יש מכשירים²⁰, ויש פוסלים כיון שאז יצא חיות הבהמה בהגרמת שלישי האמצעי שהוא משלים לרובה ופסלה.

הגרים שלישי ושחט שלישי והגרים שלישי, פסול לכו"ע.

הגרים שלישי ושחט שני שלישים האחרונים נזהגין לפסול²¹, שהרי כשיצא חיות הבהמה דהיינו בעת שחיטת הרוב לא היה כולו בשחיטה ואף על גב דמצא חצי קנה פגום והשלימו לרוב כשרה, הכא שנעשה הפסול בשעת

¹⁷ אפילו למי שפוסל שהייה דרסה חלדה במיעוט בתרא הכא מכשיר, דשאני התם שנעשה הפסול במקום שחיטה, אבל הכא לא נעשה הפסול במקום השחיטה, והוי כמתוך ברגל או במקום אחר בבהמה אחר ששחט הרוב, אף על גב שנעשה בכת אחת עם השחיטה לית לן בה. לבוש שם.

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם יג

¹⁹ עי' שפ"ד ס"ק י"ח שב' וז"ל ראוי שתדע שכל זה הוא שהגרים והלך באלכסון למקום שחיטה אבל הגרים מתחלה והניח זה המקום ואח"כ התחיל מחדש במקום שחיטה והחליד שלישי א' ושחט שלישי ב' בקנה והניח כשר מידי דהוה אחצי קנה פגום דמה שחתך למעלה בהגרמה אין ענינו לכאן כלל ואף לדין יש נפקותא בכל אלה עכ"ל

²⁰ דעת המחבר שם

²¹ ועשמ"ח סעיף ט"ו שב' וז"ל במדינות דלא נהגו בחומרות שבמדינות אלו נ"ל דיש לאסור בין שחט שלישי והגרים שלישי ושחט שלישי ובין הגרים שלישי ושחט שלישי והגרים שלישי אפי' בהפ"מ ואם הגרים שלישי ושחט שני שלישים בין שאותו חתך שהגרים גמר שחיטת הב' שלישים שממקום הגרמה ירד למקום שחיטה ובין הניח מקום שהגרים ושחט במקום אחר במקום שחיטה הב' שלישים אין להכשיר כ"א בהפ"מ אבל אם שחט רוב א' בעוף ורוב ב' בבהמה והגרים במיעוט בתרא יש להכשיר בדיעבד אפי' שלא בהפ"מ עכ"ד ועיי"ש בתב"ש ס"ק י"ח וי"ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שחיטה ובהתחלתה אסרינן ליה אף על גב שאין הפסול במקום שחיטה, ואינו דומה לשחט שני שלישים והגרים שלישי שכבר נגמרה כל השחיטה בשעה שהגרים²².

וכל דיני הגרמה הנזכרים²³ אינם אלא כשיודע שלא נגע בוושט, אלא בקנה למעלה לצד הראש שאינו נפסל שם אלא בפסיקת הרוב, אבל אם נגע בוושט או בקנה למטה לצד הגוף, אם שחט כל שהוא חוץ למקום שחיטה קודם גמר הכשר שחיטה, אף על פי שגמר כל שאר השחיטה במקום שחיטה שחיתתו פסולה, מפני שנקיבת מקומות הללו במשהו והרי נטרפה קודם גמר שחיטה.

המנהג במדינות אלו²⁴ להטריף בכל הגרמה בין במיעוט קמא בין במיעוט בתרא, בין בקנה בין בוושט.

דף יט:

ד. שחיטה העשויה כמסרק כשרה ... במקום שחיטה

שחיטה העשויה²⁵ באלכסון בקולמוס²⁶, שהניח הסכין על הצוואר מעוקם קצה אחד לצד הראש וקצה אחד לצד הגוף ושחט²⁷ כשרה²⁸.

²² ואף על גב דמצא חצי קנה פגום והשלימו לרוב כשרה, הכא שנעשה הפסול בשעת שחיטה ובהתחלתה אסרינן ליה אף על גב שאין הפסול במקום שחיטה, ולא דמי לשחט שני שלישים והגרים שלישי שכבר נגמרה כל השחיטה בשעה שהגרים.

²³ שו"ע ונו"כ שם יד

²⁴ רמ"א שם יב יד

²⁵ שו"ע ונו"כ כא ד

²⁶ הנה באלכסון יש ב' פירושים או שהניח הסכין באלכסון או שחתך עובי הסימן באלכסון וזה כשר אף לדידן. פמ"ג משב"ז ג, ובס' מחצית השקל כת"י ראיתי שכ' דשחיטה העשויה בקולמוס ר"ל כצורת חי"ת מושיטא כזה ח עכ"ל

²⁷ שמי"ח שם ה

²⁸ עיי' שמי"ח שם שכ' דאפי' לכתחלה יכול לשחוט בקולמוס עיי"ש ועיי' בבלי"י ס"ק ג' שכ' וז"ל מ"מ נ"ל שיש להזהיר להשוחטים שלא ישחטו לכתחלה בקולמוס היינו שהתחיל מלמטה ומעקם הסכין למעלה דאע"פ שאין מגביהין הסכין מ"מ פעמים שהסכין אינו חד ומעקר הסי' בע"כ וכן ראיתי בעיני עכ"ל.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כשיני המסרק, דהיינו ששחט חתך ישר ועקם ידו ואחר כך חזר ועיקם, הרי זו כשירה²⁹. ויש פוסלין³⁰.

ה. שחט במקום נקב מהו א"ל שחיטתו כשרה שחט ופגע בו נקב ... מכדי משחט שחיט מה ל"י במקום נקב מה ל"י פגע בו נקב

לענין דין טריפות³¹ קיימא לן שאם ידעינן בבירור שלא ניקב הוושט ונמצא הקנה חציו חתוך, כגון ע"י חולי או שתפס הקנה בידו וחתכו עד החצי, לא נטרפה הבהמה בזה והרי הוא כאילו הוא שלם.

לפיכך היה חצי הקנה פגום וחתוך כבר, ושחט בו כל שהוא והשלימו לרוב הרי זו שחיטה כשרה, שהרי יוצא החיות ע"י שחיטה זו, ואין חילוק בין אם היה החתוך למעלה וחתך בו והוסיף עליו והשלימו לרוב, בין אם היה נקוב באמצעיתו ושחט למעלה כנגד הנקב ופגע בנקב והנקב משלימו לרוב

²⁹ ע"י בשמ"ח שם ותורת הובח במזבח העולה סוף סעי' ז' ובמנח"י סעיף ח' דכל מה שנתבאר להכשיר בין בכקולמוס ובין בכשיני המסרק צריך שיהא רוב הסי' שחוט כאלו הי' ביושר ולא באלכסון ע"י"ש.

³⁰ בט"ז שם ג' פ"י מהר"י חביב מעקם וחוזר ומתחיל וכתב עליו בפרישה שכשמעקם הסכין בתוך הסי' לכאן ולכאן א"א שלא יעשה עיקור שמעקר הסימנים בעיקום הסכין ולמה שחיטתו כשרה ונ"ל שמבחוץ הוא חותך הסימנים סביבם ומעקם באותו חיתוך עכ"ל. ונראה לדידן אין היתר בהאי כשיני המסרק דאפילו למה שמפרש דחותך מבחוץ התיכות עקומות אסור לדידן דהא צריך להוציא הסכין ולחתוך במקום אחר סמוך לו ואנן קי"ל כל שהגביה הסכין אפילו כל שהוא אסור משום שהייה. ובס' מחצית השקל כת"י כ' דשיני המסרק הוא כצורת מ"ם פתוחה דכתב מושיטא כזה / ובשמ"ח סעי' ו' כ' וז"ל שחיטה העשוי כשיני המסרק כגון שנכנס בסכיניו למעלה בעיקום וחזר ועיקם למטה א"נ שלא נכנס בסכיניו כלל לתוך החלל רק שחט עורות דהסי' סביב סביב עד שנתגלה החלל ובאותה שחיטה עיקם ועלה ועיקם וירד אפ"ה כשרה רק אם נזהר בכל זה שלא שחה ולא עקר ועי"ש בתב"ש ס"ק ז'
³¹ שו"ע ונו"כ כא ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

שחיטתו כשרה³². וי"א אם עשה קנה פגום ביד, יש לחוש. אבל אם חצי קנה פגום על ידי חולי, כשר³³.

ו. השוחט מן הצדדין שחיטתו כשרה

צריך השוחט³⁴ שישחוט באמצע הצואר ואם שחט מן הצדדין, שחיטתו³⁵ כשרה³⁶, והוא שהחזיר הסימנים הניחם על צדי הצוואר מתוחים על צד המפרקת כמו שהם מונחים לפניו, שאז מסתמא שחט אותם קודם

³² ומשמע מדברי הרב דזהו אפילו לדין כשר וכ"כ העמ"ק בהדיא דק"ל הכי וה"ט דכיון דידוע שלא ניקב הושט לא שייך תו שהייה דהא דפסלינן שהייה במיעוט קמא דקנה היינו משום דלא בקיאינן בבדיקת הוושט וחיישינן לנקובת הוושט כדלקמן ס"ס כ"ג בהג"ה משא"כ הכא וכ"כ הב"ח בס"ס כ"ג דהיכא דתפס הקנה לבדו בידו ואמר ברי לי שלא נגעתי בוושט ק"ל דכשר ע"ש. ש"ך שם ונקה"כ ד דלא כמ"ז שם שחשש דלדין בכל גווני טריפה כל שיש ריעותא בסימנים כמו בר אווא דהוה ממסמס קועיה דמא מובא לקמן סי' ל"ג סעיף ח' בהג"ה דלדין אסור ה"נ בזה.

³³ דמהיכי תיתי להחזיק ריעותא לושט. כרתי שם. ועיין משב"ז שם ד מיהו על ידי חולי אף ה"ט יודה דאין חוששין. ובשפ"ד כתב והתבואות שור פסק דאם תפס הקנה לבדו כשר. ויראה לי הוא הדין אם היה הקנה נקוב על ידי חולי מצד פנים לצד המפרקת והוא שחט משחו מצד הצוואר אף שלא נפסק רוב הגרגרת במקום אחד כיון דעל ידי צירוף נפסק רוב בהיקף א' כשר הוא ומה לי על ידי שחיטה שחט בהיקף או חצי פגום מצד א' והוא הוסיף כל שהוא מצד א' דכשר והא דנקיט היה נקוב באמצעיתו ופגע בנקב לאו דוקא הוא והוא הדין כגוונא דכתיבנא והוא פשוט. נראה לי בזה.

³⁴ שו"ע ונו"כ שם כ ג

³⁵ עפר"ח סק"ח שמקיל אף לכתחלה להחזיר הסי' לצדדים ולשוחטם עיין שם אך בשמ"ח שם ותב"ש ס"ק י"ג השיג עליו וכ' דעיקר לדינא כדעת המחבר ושי"פ דלכתחלה יש לשחוט בפנים הצואר באמצע נגד הגרון עיין שם.

³⁶ ועי' במנהו"ב בעשרון שם ס"ק י"א וקומץ סעי' ה' שכ' דמ"מ היכא דא"א לשחוט באמצע הצוואר כגון שהמחזיק הבע"ח עקם קצת הראש לצדדים ומפני זה באו הסי' מן הצד וא"א לתקן הדבר מפאת ההכרח דמהירות השחיטה או שיש איזה גרר יבש בתחתיות הגרון וההכרח לשחוט מן הצד אז אף לכתחלה יש לסמוך על הפר"ח הנ"ל ולשחוט מן הצדדין

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

המפרקת³⁷. וידע³⁸ שחתכם קודם שחתך המפרקת³⁹, כי הסימנים רכים ונדחים מן הסכין. והוא הדין לשוחט מן העורף אם החזיר הסימנים כשר ואם לא החזיר פסול⁴⁰.

אבל אם לא הזיז⁴¹ הסימנים כלל ממקומם, ונמצאו הסימנים שחוטים והמפרקת עם החוט שבו חתוך, יש להטריף דאורייתא, דקרוב טפי לומר שהמפרקת נחתך קודם הסימנים, דהסימנים רכים ונדחים מהסכין, ואפילו אם מתחן בטוב, כיון שהם במקומם הוה ספק מה נחתך תחילה.

ואם לא החזיר הסימנים רק נתקם לסוף הפנים והחזיקם בטוב עד שיודע בודאי שנשחטו כדינא קודם שבא להחוט השדרה, כשירה מדינא, אך לדין יש להטריף, דחתיכת עצם שוהה טפי מחתיכת הסימנים, וכיון שנחתכו כאחת יש לחוש לשהיה בסימנים.

אבל אם לא נחתך העצם כלל כי אם בשר שבצדדין אין להחמיר ולחוש שמא הפסיק בחתיכת הסימנים על ידי שחותך בבשר.

³⁷ שמ"ח זועי"ש בתבו"ש יד

³⁸ דעת הש"ך (ס"ק ח') [דהוא] וי"ו מחלקת, והכוונה או שידע, ובהד מינייהו סניודעת הכרתי ט' שעיקר דמחבר החמיר וסבירא ליה תרתי בעינן, החזיר וגם צריך לידע שחתך בסימנים ועי' פרי"ח סק"ח שהשיג על הש"ך וכו' דדוקא ידעה בלא חזרה הוא דמהני אבל חזרה בלא ידעה לא מהני עיין שם ועי' בפרי תואר סק"ח שכו' דכל דין זה לא מיירי אלא בלכתחלה אבל בדיעבד אפי' לא החזיר ולא ידע אין לאסור וכל הקפידא בזה הוא לענין לכתחלה דלכתחלה צריך לחזור הסי' ואם לא החזיר צריך לכתחלה למירמי אנפשי' למידע שלא נגע במפרקת אבל בדיעבד לא חיישינן לזה כלל עיין שם באריכות ועי' בלב ארי' על חולין דף י"ט ע"ב בתוס' ד"ה השוחט וכו' אך בכ"פ ובשמ"ח ותב"ש ס"ק י"ד ובשפ"ד סוף סי' זה ושאר ספרי האחרונים כתבו כולם כאחד דאפי' בדיעבד בעינן תרתי ידע והחזיר ואם לא הי' רק א' אסור אפי' הי' ידעה מ"מ אם לא הי' גם חזרה אסור עיין שם.

³⁹ עי' שם עוד בשמ"ח שכו' דמ"מ יש נ"מ דאם לא הניד הסי' כלל ממקומם ונמצא הסי' שחוטים והמפרקת עם החוט שבו נחתך יש להטריף מדאורייתא דקרוב טפי לומר שהמפרקת נחתך קודם הסי' שהסי' רכין ונדחים מהסכין ואם החזיר הסי' והניחם מתוחים בטוב והניחם על צדדי המפרקת כמו במקומם אף שיש להטריף גם בזה לדין כמש"ל סי' כ"ד מ"מ לא הוי עכ"פ רק ספק טריפה דאף שנמצא שגם המפרקת חתוך מ"מ י"ל שחתך אותם קודם למפרקת עי"ש אולם עי' חידוש הגרעק"א ז"ל בהשמטות לסי' זה שנכתב בזה בשוחט מן העורף ובלא החזירם ושחט המפרקת וסי' בלא בשר אם הוי טריפה או דהוי נבילה משום חלדה עיין שם באריכות:

⁴⁰ ועיין כרתי יא ואם לא חתך כלל עצם מפרקת, רק שחט בסימנים, פשיטא דכשר, דמה חשש יש, ולומר גזירה דלא חתך במפרקת דלמא יחתוך במפרקת, מנא לן לחדש גזרה מה דלא מצינו בש"ס וקדמונים.

⁴¹ שמ"ח שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

וביונים נמצאים הסימנים בעדדים, וצריך אימון ידיים וזהירות גדולה, שאם לא ימשמש בהם ויזמינם לפניו קודם שחיטה, קרוב הדבר מאד לפשוע ולחתוך המפרקת קודם הסימנים

ואם לא הזמינם⁴² ביונים, ושחט סתם וחתך הסימנים עם המפרקת, יש להטריף מדינא, דהוה ליה ספק מה חתך תחלה.

ז. המולק מן הצדדין מליקתו פסולה

כבר התבאר בזבחים דף סד. סה. שמולק את ראשה ממול עורף⁴³, וצריך דוקא כהן, ובצפורן שלו המחובר לו, ויורד בצפורנו עד שיחתוך הסימנין או רוב אחד מהן ואינו מבדיל הראש מן הגוף.

והמולק בסכין או מן הצדדין אינה מליקה אלא כמי שחנק או נחר, וכל העורף כשר למליקה.

ולכתחילה⁴⁴ מצוה יותר להוליך ולהביא בצפורנו בלא לדרוס⁴⁵ כדין שחיטה, ומ"מ אם רוצה דורס ויורד בצפורנו, כי דרסה כשרה במליקה. וחותך מקודם

⁴² שמ"ח ח

⁴³ עיין מנחת חינוך מצוה קמו אות כז ובכסף משנה על הרמב"ם שם ומול העורף הוא שעורף נקרא מה שהוא נגד הפנים ומתחת לזה נקרא ממול ערפו וכל השטח מן הצואר שהוא כשר לשחיטה כשר מאחוריו למליקה ואם מלק מן הצדדין של הצואר מליקתו פסולה שאין זה מול העורף וכ"ש אם מלק מן הצואר (תורת הקדשים זבחים סד ע"א אות ה)

⁴⁴ רמב"ם מעשה הקרבנות פ"ז ה"ו

⁴⁵ וכמו דרסה אינה פוסלת במליקה כך חלדה אינה פוסלת, עיין שם וברש"י ד"ה לא אמרן אלא במליקה וכו'. וגם עיקור סימנים (שנעקרו ממקומן קודם מליקה) כשרה במליקה, עיין ש"ס שם ורמב"ם כאן פ"ו הכ"ג. והגרמה, אם התחיל למלוק למעלה ממול ערפו, מפורש בש"ס שם ע"א דפסולה ע"ש, אך אם מלק ממול ערפו ואחר זאת בהסימנים הגרים נראה דדינו כמו בשחיטה, ועיין יו"ד סי' כ"ד (סי"ב - י"ד) דיני הגרמה, וצ"ע. ואם שהייה פוסלת במליקה, עיין זבחים ס"ה ע"ב דנראה שם דלאחר חתיכת מפרקת עם החוט ושהה פוסל, וכן באמצע סימן ראשון, אך לאחר שמלק סימן אחד ג"כ דהוי ליה כמתה, אם שהה בין סימן ראשון לשני יש פלוגתא בין תנא קמא לרבי אלעזר ברבי שמעון, ולרבא תנא קמא סבירא ליה דאין שהייה פוסלת דהסימן השני הוא רק כדי לקיים מצות הברדה, ורבי אלעזר ברבי שמעון סובר דפוסל בין סימן לסימן, ואביי מסיק דלכולי עלמא פוסל בין סימן לסימן. ולא נתבאר דין זה דשהייה הן באמצע והן בין סימן לסימן בדברי הרמב"ם כלל, ועיין חולין שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

המפרקת וחוט השדרה⁴⁶ בלא רוב בשר, כיון שעם יחתוך רוב בשר הרי היא כמתה קודם מליקת הסימנים, אך חותך בלא רוב בשר ויורד בצפורנו עד שיחתוך הסימנים או רוב אחד מהן ואינו מבדיל הראש מן הגוף ורשאי לחתוך כל הסימנים ולא הוי הבדלה כיון שמחובר הראש להגוף על ידי העור⁴⁷. וי"א⁴⁸ שאינו רשאי לחתוך יותר מסימן אחד, ואם חתך יותר מסימן אחד נחשב הבדלה אע"פ שמחובר.

ובעולת העוף עושה כנזכר⁴⁹ אך צריך לחתוך שני הסימנים בעולה כשהוא יורד.

⁴⁶ ואם לא חתך כסדר הזה אלא שהביא הסימנים לאחור וחתכם קודם שחתך המפרקת והדרה המליקה פסולה והעוף נבילה (זבח תודה ותורת הקדשים זבחים סד ע"ב אות ה)

⁴⁷ מנחת חינוך מצוה קכד אות ב ועיין כסף משנה שם שהסמ"ג (לאוין שכ"ז) סבירא ליה ג"כ כהרמב"ם והביא ראיה לדבריו, ועיין לחם משנה שם ועיין בחי' הגריז זבחים סה ע"ב בביאור שיטת הרמב"ם ובמה נשתנה הבדלת הראש האסורה בחטאת מהבדלת הראש הנדרשת בעולת העוף ששם הוא דין שיהיו שני גופים עי"ש ועיין בקרן אורה זבחים סד ע"ב

⁴⁸ דעת רש"י בזבחים ס"ד ע"ב ד"ה ואינו מבדיל ובחולין כ"א ע"ב ד"ה ואינו מבדיל, ועיין זבח תודה זבחים סד ע"א שהביא שהתוס' בכמה מקומות והרע"ב והר"ש משאנץ על התו"כ ס"ל כשימת רש"י וכך פסק שם בתורת הקדשים אות ג

⁴⁹ שם הלכה כג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

